

SCIENCE
PROBLEMS.UZ

ISSN 2181-1342

Actual problems of social and humanitarian sciences
Актуальные проблемы социальных и гуманитарных наук

Ijtimoiy-gumanitar fanlarning dolzarb muammolari

6-son (5-jild)

2025

SCIENCEPROBLEMS.UZ

**IJTIMOIIY-GUMANITAR FANLARNING
DOLZARB MUAMMOLARI**

№ 6 (5) – 2025

**АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО-
ГУМАНИТАРНЫХ НАУК**

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

TOSHKENT-2025

BOSH MUHARRIR:

Isanova Feruza Tulqinovna

TAHRIR HAY'ATI:

07.00.00- TARIX FANLARI:

Yuldashev Anvar Ergashevich – tarix fanlari doktori, siyosiy fanlar nomzodi, professor, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat siyosati va boshqaruvi akademiyasi;

Mavlanov Uktam Maxmasabirovich – tarix fanlari doktori, professor, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat siyosati va boshqaruvi akademiyasi;

Xazratkulov Abror – tarix fanlari doktori, dotsent, O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti.

Tursunov Ravshan Normuratovich – tarix fanlari doktori, O'zbekiston Milliy Universiteti;

Xolikulov Axmadjon Boymahmatovich – tarix fanlari doktori, O'zbekiston Milliy Universiteti;

Gabrielyan Sofya Ivanovna – tarix fanlari doktori, dotsent, O'zbekiston Milliy Universiteti.

Saidov Sarvar Atabullo o'g'li – katta ilmiy xodim, Imom Termiziy xalqaro ilmiy-tadqiqot markazi, ilmiy tadqiqotlar bo'limi.

08.00.00- IQTISODIYOT FANLARI:

Karlibayeva Raya Xojabayevna – iqtisodiyot fanlari doktori, professor, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti;

Nasirxodjayeva Dilafruz Sabitxanovna – iqtisodiyot fanlari doktori, professor, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti;

Ostonokulov Azamat Abdukarimovich – iqtisodiyot fanlari doktori, professor, Toshkent moliya instituti;

Arabov Nurali Uralovich – iqtisodiyot fanlari doktori, professor, Samarqand davlat universiteti;

Xudoyqulov Sadirdin Karimovich – iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti;

Azizov Sherzod O'ktamovich – iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent, O'zbekiston Respublikasi Bojxona instituti;

Xojayev Azizxon Saidaloxonovich – iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent, Farg'ona politexnika instituti

Xolov Aktam Xatamovich – iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat siyosati va boshqaruvi akademiyasi;

Shadiyeva Dildora Xamidovna – iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent v.b, Toshkent moliya instituti;

Shakarov Qulmat Ashirovich – iqtisodiyot fanlari

nomzodi, dotsent, Toshkent axborot texnologiyalari universiteti

09.00.00- FALSAFA FANLARI:

Hakimov Nazar Hakimovich – falsafa fanlari doktori, professor, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti;

Yaxshilikov Jo'raboy – falsafa fanlari doktori, professor, Samarqand davlat universiteti;

G'aybullayev Otabek Muhammadiyevich – falsafa fanlari doktori, professor, Samarqand davlat chet tillar instituti;

Saidova Kamola Uskanbayevna – falsafa fanlari doktori, "Tashkent International University of Education" xalqaro universiteti;

Hoshimxonov Mo'min – falsafa fanlari doktori, dotsent, Jizzax pedagogika instituti;

O'roqova Oysuluv Jamoliddinovna – falsafa fanlari doktori, dotsent, Andijon davlat tibbiyot instituti, Ijtimoiy-gumanitar fanlar kafedrasini mudiri;

Nosirxodjayeva Gulnora Abdukaxxarovna – falsafa fanlari nomzodi, dotsent, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Turdiyev Bexruz Sobirovich – falsafa fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent, Buxoro davlat universiteti.

10.00.00- FILOLOGIYA FANLARI:

Axmedov Oybek Saporbayevich – filologiya fanlari doktori, professor, O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti;

Ko'chimov Shuxrat Norqizilovich – filologiya fanlari doktori, dotsent, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Hasanov Shavkat Ahadovich – filologiya fanlari doktori, professor, Samarqand davlat universiteti;

Baxronova Dilrabo Keldiyorovna – filologiya fanlari doktori, professor, O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti;

Mirsanov G'aybullo Qulmurodovich – filologiya fanlari doktori, professor, Samarqand davlat chet tillar instituti;

Salaxutdinova Musharraf Isamutdinovna – filologiya fanlari nomzodi, dotsent, Samarqand davlat universiteti;

Kuchkarov Raxman Urmanovich – filologiya fanlari nomzodi, dotsent v/b, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Yunusov Mansur Abdullayevich – filologiya fanlari nomzodi, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat siyosati va boshqaruvi akademiyasi;

Saidov Ulugbek Aripovich – filologiya fanlari nomzodi, dotsent, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat siyosati va boshqaruvi akademiyasi.

12.00.00- YURIDIK FANLAR:

Axmedshayeva Mavlyuda Axatovna – yuridik fanlar doktori, professor, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Muxitdinova Firyuza Abdurashidovna – yuridik fanlar doktori, professor, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Esanova Zamira Normurotovna – yuridik fanlar doktori, professor, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan yurist, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Hamroqulov Bahodir Mamasharifovich – yuridik fanlar doktori, professor v.b., Jahon iqtisodiyoti va diplomatiya universiteti;

Zulfiqorov Sherzod Xurramovich – yuridik fanlar doktori, professor, O'zbekiston Respublikasi Jamoat xavfsizligi universiteti;

Xayitov Xushvaqt Saparbayevich – yuridik fanlar doktori, professor, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat siyosati va boshqaruvi akademiyasi;

Asadov Shavkat G'aybullayevich – yuridik fanlar doktori, dotsent, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat siyosati va boshqaruvi akademiyasi;

Ergashev Ikrom Abdurasulovich – yuridik fanlari doktori, professor, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Utemuratov Maxmut Ajimuratovich – yuridik fanlar nomzodi, professor, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Saydullayev Shaxzod Alixanovich – yuridik fanlar nomzodi, professor, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Hakimov Komil Baxtiyarovich – yuridik fanlar doktori, dotsent, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Yusupov Sardorbek Baxodirovich – yuridik fanlar doktori, professor, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Amirov Zafar Aktamovich – yuridik fanlar doktori (PhD), O'zbekiston Respublikasi Sudyalari oliy

kengashi huzuridagi Sudyalari oliy maktabi;

Jo'rayev Sherzod Yuldashevich – yuridik fanlar nomzodi, dotsent, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Babadjanov Atabek Davronbekovich – yuridik fanlar nomzodi, professor, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Normatov Bekzod Akrom o'g'li — yuridik fanlar bo'yicha falsafa doktori, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Rahmatov Elyor Jumaboyevich — yuridik fanlar nomzodi, Toshkent davlat yuridik universiteti;

13.00.00- PEDAGOGIKA FANLARI:

Xashimova Dildarxon Urinboyevna – pedagogika fanlari doktori, professor, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Ibragimova Gulnora Xavazmatovna – pedagogika fanlari doktori, professor, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti;

Zakirova Feruza Maxmudovna – pedagogika fanlari doktori, Toshkent axborot texnologiyalari universiteti huzuridagi pedagogik kadrlarni qayta tayyorlash va ularning malakasini oshirish tarmoq markazi;

Kayumova Nasiba Ashurovna – pedagogika fanlari doktori, professor, Qarshi davlat universiteti;

Taylanova Shoxida Zayniyevna – pedagogika fanlari doktori, dotsent;

Jumaniyozova Muhayyo Tojiyevna – pedagogika fanlari doktori, dotsent, O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti;

Ibraximov Sanjar Urunbayevich – pedagogika fanlari doktori, Iqtisodiyot va pedagogika universiteti;

Javliyeva Shaxnoza Baxodirovna – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), Samarqand davlat universiteti;

Bobomurotova Latofat Elmurodovna — pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), Samarqand davlat universiteti.

19.00.00- PSIXOLOGIYA FANLARI:

Karimova Vasila Mamanosirovna – psixologiya fanlari doktori, professor, Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti;

Hayitov Oybek Eshboyevich – Jismoniy tarbiya va sport bo'yicha mutaxassislarni qayta tayyorlash va malakasini oshirish instituti, psixologiya fanlari doktori, professor

Umarova Navbahor Shokirovna– psixologiya fanlari doktori, dotsent, Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti, Amaliy psixologiyasi kafedrasini mudiri;

Atabayeva Nargis Batirovna – psixologiya fanlari doktori, dotsent, Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti;

Shamshetova Anjim Karamaddinovna – psixologiya fanlari doktori, dotsent, O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti;

Qodirov Obid Safarovich – psixologiya fanlari doktori (PhD), Samarkand viloyat IIB Tibbiyot bo'limi psixologik xizmat boshlig'i.

22.00.00- SOTSILOGIYA FANLARI:

Latipova Nodira Muxtarjanovna – sotsiologiya fanlari doktori, professor, O'zbekiston milliy universiteti kafedra mudiri;

Seitov Azamat Po'latovich – sotsiologiya fanlari doktori, professor, O'zbekiston milliy universiteti;

Sodiqova Shohida Marxaboyevna – sotsiologiya fanlari doktori, professor, O'zbekiston xalqaro islom akademiyasi.

23.00.00- SIYOSIY FANLAR

Nazarov Nasriddin Ataqulovich –siyosiy fanlar doktori, falsafa fanlari doktori, professor, Toshkent arxitektura qurilish instituti;

Bo'tayev Usmonjon Xayrullayevich –siyosiy fanlar doktori, dotsent, O'zbekiston milliy universiteti kafedra mudiri.

OAK Ro'yxati

Mazkur jurnal Vazirlar Mahkamasi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi Rayosatining 2022-yil 30-noyabrda 327/5-son qarori bilan tarix, iqtisodiyot, falsafa, filologiya, yuridik va pedagogika fanlari bo'yicha ilmiy darajalar yuzasidan dissertatsiyalar asosiy natijalarini chop etish tavsiya etilgan ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan.

“Ijtimoiy-gumanitar fanlarning dolzarb muammolari” elektron jurnali 2020-yil 6-avgust kuni 1368-sonli guvohnoma bilan davlat ro'yxatiga olingan.

Muassis: “SCIENCEPROBLEMS TEAM”
mas'uliyati cheklangan jamiyati

Tahririyat manzili:

100070. Toshkent shahri, Yakkasaroy tumani, Kichik Beshyog'och ko'chasi, 70/10-uy. Elektron manzil:

scienceproblems.uz@gmail.com

Bog'lanish uchun telefon:

(99) 602-09-84 (telegram).

MUNDARIJA

07.00.00 – TARIX FANLARI

Umarov Sardor Yakubovich

QAYTA BIRLASHGAN GERMANIYA IQTISODIYOTI RIVOJLANISHINING ASOSIY JIHATLARI	12-16
--	-------

Atamuratova Dilafroz Rashidovna

XORAZM XALQ SOVET RESPUBLIKASINING ILK MATBUOTI: “INQILOB QUYOSHI”	17-20
--	-------

Mansurov Ulug‘Bek

XX ASRNING 20-50-YILLARIDA NAMANGAN SHAHRIDA SOG‘LIQNI SAQLASH TIZIMIDAGI MUAMMOLAR	21-24
--	-------

Umid Bekmuhammad, Sayyora Samandarova

XORAZMDAGI JADID MAKTABLARIGA OID TA‘LIM TASHKILOTLARI VA JAMIYATLARI	25-31
--	-------

Norov Shuhrat, Turatosheva Sadoqat

O‘ZBEKISTON YOSHLAR SIYOSATINING IJTIMOY, MADANIY VA TA‘LIMIY SOHALARDAGI FALSAFIY ASOSLARI VA UNING MA‘NAVIY YETUK YOSHLARNI SHAKLLANTIRISHDAGI ROLI	32-38
---	-------

Sultanov Samandar Mahmud o‘g‘li

QUYI AMUDARYO VA BUXORO-QORAKO‘L HUDUDI MANZILGOHLARINING MODDIY ASHYOLARDA AKS ETISHI	39-42
---	-------

Quranboyeva Sevinchoy

SOVET HOKIMIYATI DAVRIDA XORAZM VILOYATI AHOLISINING UY-JOY QURILISHIDA IJTIMOY HAYOTNING AKS ETISHI (1945-1985-YILLAR MISOLIDA)	43-46
---	-------

Mamajanov Azizbek

SOVET HUKUMATI AGRAR SIYOSATINING O‘ZBEKISTON SSR IRRIGATSIYA TIZIMIGA TA‘SIRI (1950-1990-YILLAR).....	47-52
---	-------

Baxritdinov Jasurbek

AKADEMIK ABDULAHAD MUHAMMADJONOVNING O‘ZBEKISTONDA TARIX VA ARXELOGIYA FANLARI RIVOJIGA QO‘SHGAN HISSASI	53-57
---	-------

Aliqulov Ramazon

TOSHKENT VA FARG‘ONA VODIYSIDAGI DEHQON, CHORVADOR VA HUNARMAND AHOLINING MADANIY, IJTIMOY, SIYOSIY, IQTISODIY ALOQALARNING O‘ZBEK XALQINING ETNOGENEZIDAGI O‘RNI (QANG‘LI QABILASI MISOLIDA)	58-66
---	-------

Abduraxmonov Adxamjon Soxodilla o‘g‘li

1946–1990-YILLARDA QO‘QON SANOATINING TRANSFORMATSIYASI	67-74
---	-------

Tashqo‘lova Dilnoza Turaboy qizi

YANGI O‘ZBEKISTON VA XITOIY XALQ RESPUBLIKALARI IQTISODIY HAMKORLIGIDA “BIR MAKON-BIR YO‘L” TASHABBUSINING AHAMIYATI	75-78
---	-------

Jabborov Qaxramon Jaxongir o‘g‘li

JULIYA KOHENNING XVIII-XX ASRLARDA SEFARD YAHUDIYLARINING IJTIMOY HOLATIGA OID TADQIQOTLARI TAHLILI	79-83
--	-------

<i>Dilfuza Muxammadinova Nasretdinova</i> TA'LIMNING TARAQQIYOT YO'LI	84-89
--	-------

08.00.00 – IQTISODIYOT FANLARI

<i>Ollanazarov Bekmurod</i> INNOVATSION YONDASHUV ASOSIDA TURISTIK XIZMATLAR SOHASIDA INVESTITSION FAOLLIKNI BOSHQARISH: NAZARIYA, AMALIYOT VA XORIJIY TAJRIBA	90-100
<i>Umronov Eldorbek Sodirovich</i> O'ZBEKISTONDA EKOTURIZMNI RIVOJLANTIRISHNING ASOSIY YO'NALISHLARI VA ISTIQBOLLARI	101-107
<i>Tangirkulov Bekzod</i> TIJORAT BANKLARI MOLIVAVIY RESURLARINI BOSHQARISHNI TAKOMILLASHTIRISH	108-115
<i>Aymatov Sirojiddin To'raqul o'g'li</i> TRANSPORT TIZIMINING RAQOBATBARDOSHLIGINI BAHOLASH KO'RSATKICHLARI TIZIMI	116-125
<i>Ergashev Uyg'un Jabborovich</i> KAMERAL SOLIQ TEKSHIRUVI UCHUN ELEKTRON MANBASINING SHAKLLANISHI, SOLIQ TIZIMIDAGI QO'LLANILAYOTGAN DASTURIY MAHSULOTLARNING AHAMIYATI	126-131

09.00.00 – FALSAFA FANLARI

<i>Nosirxo'jayeva Gulnora</i> AXBOROT VA "OMMAVIY MADANIYAT" XURUJINING DOLZARB MUAMMOLARI	132-136
<i>Panjiyev Suhrob</i> HAQIQATNING KOGERENTLIK XUSUSIYATLARINING YANGILANISHI	137-143
<i>Gadoeva Lobar</i> IJTIMOIY-FALSAFIY TADQIQOTLAR OBYEKTI SIFATIDA SOG'LOM TURMUSH TARZI .	144-148
<i>Djurayeva Nigora</i> SYSTEMIC ANALYSIS OF THE FORMATION OF COGNITIVE ASPECTS OF CONSCIOUSNESS OF THE PEOPLES OF CENTRAL ASIA	149-158
<i>Юлдашев Фаррух Абдурахманович</i> ПОНЯТИЕ ЭКЗИСТЕНЦИАЛИЗМА И ЕГО СТЕПЕНИ ИССЛЕДОВАНИЯ	159-167
<i>Mengliqulov Umid Mamadiyevich</i> MILLIY IDENTIFIKATSIYA MASALASINING TARIXIY-DINAMIK VA ZAMONAVIY KONTEKSTDA TAHLILI	168-173
<i>To'xtarov Ismatulla Murodovich, Ergashev Ulug'bek Adxamovich</i> MAG'RIBNI MAFTUN AYLAGAN MUTAFAKKIR	174-178
<i>Toirov Ilhom</i> IJTIMOIY-MADANIY TARAQQIYOT: SIVILIZATSION ASOSLAR VA YO'NALISHLAR	179-183
<i>Farxodjonova Nodira, Ergashev Ibodulla</i> GLOBALASHUV SHAROITIDA MILLIY O'ZLIKNI SAQLASH VA JAMIYAT BARQARORLIGI: JADIDLAR MEROSIGA IJTIMOIY-FALSAFIY NAZAR	184-188

<i>Ergashev Ozodbek Baxodurovich</i> YUNON MANTIQ ILMINING ARAB TILIGA TARJIMA QILINISHI VA ISLOM FALSAFASIGA KIRIB KELISHI	189-194
<i>Fayziyev Xurshid</i> VOLTER VA BAG'RIKENGLIK GENEZISI	195-199
<i>Sattorova Shalola</i> MIRZO ABDULQODIR BEDILNING ASOSIY FALSAFIY G'OYALARI	200-203
<i>Taylyakova Feruzaxon Sultanovna</i> TADBIRKOR VAZIFALARI VA SHAXSIY SIFATLARI	204-207
<i>Sadullayev Sardor Saydiganiyevich</i> INSON VA SAN'ATNING ARTUR SHOPENGAUER TA'LIMOTIDA ESTETIK TAFAKKUR PRIZMASIDA TAHLILI	208-215
<i>Vaxobova Dilfuza Roziqovna</i> ABU ABDULLOH RUDAKIY ADABIY-FALSAFIY MEROSINI O'RGANISHGA SINERGETIK USULDA YONDASHUV	216-219
<i>Yuldashxodjaev Haydar Hashimxanovich</i> MUSOXONXOJA DAHBIDIY ASARLARIDA USTOZNING SHOGIRDNI TANLASH VA UNI TARBIYALASHDAGI FALSAFIY G'OYALARI	220-224
<i>Umurzaqov Axmadjon Maxamadovich</i> INSON E'TIQODIDAGI O'ZGARISHLARNING METODOLOGIK ASOSLARI	225-231
<i>Teshayeva Gulchehra Murodovna</i> YANGI O'ZBEKISTONDA SHAXSNING RAQAMLI JAMIYATGA TRANSFORMATSIYALASHUVI	232-237
<i>Yusupova Ranaxon</i> IJTIMOIY MUHIT TEXNOGEN SIVILIZATSIYA VA AHLOQ MASALALARI	238-241
<i>Sharipov Abdukhakimjon Ziyotdinovich</i> SHARQ VA G'ARB TAFAKKURIDA FAROVON HAYOT TUSHUNCHASINING FALSAFIY TAHLILI	242-246
<i>Sultonova Shaxnoza</i> MUNAVVAR QORI MA'RIFIY-AXLOQIY QARASHLARINING FALSAFIY AHAMIYATI	247-251
<i>Dusmanov Sherzod Abduvaliyevich</i> JINOYATCHILIK – YOSHLAR AXLOQIY-MA'NAVIY BUZILISHLARINING MANBAI VA HOSILASI SIFATIDA	252-256
<i>Rajabboy Hasanov</i> FAROVON HAYOT MEZONI VA UNING JAMIYAT TARAQQIYOTIGA TA'SIRINING IJTIMOIY-FALSAFIY ASOSLARI	257-261
10.00.00 – FILOLOGIYA FANLARI	
<i>Boynazarov Zokir</i> TARIXIY YOZMA MANBALARDA SOMATIZMLAR VA INSON MANZARASI	262-274
<i>Yeshboyeva Matluba</i> MUHAMMAD YUSUF SHE'RLARI TARJIMALARIDA IBORALARNING BERILISHI ("KO'HNA QUDUQ" DOSTONI MISOLIDA)	275-279

<i>Azizaxon Rasulova</i> SINTAKTIK MAYDON KONSEPSIYASI VA UNING LINGVISTIK TALQINI	280-284
<i>Mamadkulova Kamila Abdukhaliqovna</i> THE IMAGE OF A LITERARY HERO OF THE "LOST GENERATION" IN THE WORK OF E.M. REMARQUE	285-290
<i>Naimova Parvina Rustamovna</i> ITALYAN VA O'ZBEK MULOQOT MATNI JARAYONIDA MULOQOTNING O'RNI VA AHAMIYATI. ITALYAN TILI VA O'ZBEK TILI VERBAL MULOQOT MATNIDA O'XSHASH VA FARQLI JIHATLARI	291-296
<i>Жабборовва Муслима Тохировна</i> ПРИМЕНЕНИЕ ТЕХНОЛОГИЙ ДЛЯ СОВЕРШЕНСТВОВАНИЯ КОММУНИКАТИВНЫХ УНИВЕРСАЛЬНЫХ УЧЕБНЫХ ДЕЙСТВИЙ НА УРОКАХ РУССКОГО ЯЗЫКА В НАЧАЛЬНЫХ КЛАССАХ	297-301
<i>Xudoyberdiyeva Oyjamol, Jo'rayeva Komila</i> INGLIZ VA O'ZBEK TILLARIDA QADRIYATLAR IFODASI VA ULARNING TARJIMA MUAMMOLARI	302-306
<i>Ostonova Ramziya</i> LEXIC-SEMANTIC FIELD OF CONSTRUCTION TERMINOLOGY	307-311
<i>Qarshiyeva Tamara, Nabiyeva Sharifa, Samadova Charos va G'aniyeva Inobat</i> AMERIKA VA O'ZBEK ADABIYOTI MISOLIDA «UYG'ONISH VA MILLIY O'ZLIKNI ANGLASH» TAMOIYILLARINING QIYOSIY TAHLILI	312-316
<i>Sumbul Muxammedova</i> XORAZM DOSTONLARIDAGI AYRIM HIKMATLI JUMLALARNING SODDA GAP TAHLILI BO'YICHA IZOHI	317-322
<i>Abduqodirova Zebo Qodirovna</i> XXI ASR TILSHUNOSLIGIDA YANGI YO'NALISH SIFATIDA EKOLINGVISTIKA	323-331
<i>Murtozayeva Zarina Muxtor qizi</i> BADIY ADABIYOTLARDA KONSEPT VA KONSEPTASFERA FAOLLASHUVINING NAZARIY ASOSLARI	332-335
<i>Abiyatova Muslima Maratovna, Abdirasulov Bahodir</i> AUDIOVISUAL TRANSLATION: SUBTITLING AND DUBBING CHALLENGES	336-343
<i>Kayimova Mohinur Salokhiddin kizi, Bakiyev Faxriddin</i> COMPLEXITY OF CULTURE-SPECIFIC UNITS AND SEMANTIC AMBIGUITIES IN TRANSLATION	344-350
<i>Rasulova Nigora Kurbonovna</i> MASHRAB IJODIDA MULAMMA' ASARLAR TADQIQI	351-356

12.00.00 – YURIDIK FANLAR

<i>Djumaniyozova Dilfuza, Matnazarova Muhayyo</i> IJTIMOIY XAVF GURUHIGA KIRUVCHI YOSHLAR MUAMMOLARINI HAL QILISHDA YURIDIK KLINIKANING AHAMIYATI	357-362
<i>Mirzaraximov Baxtiyor, Shokirov Boburjon</i> KIBERHUJUMLAR NATIJASIDA SHAXSIY VA DAVLAT SIRLARIGA XAVF SOLISH	363-367

<i>Baymurotov G'ayrat Panjiyevich</i> O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA QONUNCHILIK TASHABBUSI HUQUQINI AMALGA OSHIRISHNING HUQUQIY ASOSLARI	368-376
<i>Esanova Shaxnoza</i> JINOYATGA TAYYORGARLIK KO'RISH VA SUIQASD QILGANLIK UCHUN JAVOBGARLIKKA OID RIVOJLANGAN DAVLATLAR TAJRIBASI	377-383
<i>Abduvaliyev Murodillo</i> O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA QONUN BO'YICHA MEROS HUQUQINI TARTIBGA SOLISHNING XUSUSIYATLARI	384-388
<i>Koryog'diyev Bobur Umidjon o'g'li</i> TASVIRGA BO'LGAN HUQUQ: ANGLIYA VA NYU-YORK QONUNCHILIGI QIYOSIY TAHLILI	389-395
<i>Ismaylov Raxat</i> HUQUQNI SHARHLASH JARAYONINING ILMIY-NAZARIY TAHLILI	396-402
<i>Nabiyev Muhridin</i> INSON HUQUQLARI BO'YICHA MILLIY INSTITUTLAR FAOLIYATINING HUQUQIY ASOSLARI	403-406
<i>Kabulov Xojabay, Dauletbaeva Aynur</i> SHAXS SHA'NI VA QADR-QIMMATINING HUQUQIY HIMOYASI VA UNI BUZGANLIK UCHUN HUQUQIY JAVOBGARLIK ASOSLARI	407-412
<i>Utebaev Salamat, Kalbaeva Eldora</i> VOYAGA YETMAGAN YOKI MEHNATGA LAYOQATSIZ SHAXSLAR MODDIY TA'MINOTINING HUQUQIY ASOSLARI VA UNI BUZGANLIK UCHUN JAVOBGARLIK	413-418
<i>Begatov Jasurbek Numonjanovich</i> MEHNATGA OID MUNOSABATLARDI KAMSITISH UCHUN HUQUQIY JAVOBGARLIK MASALALARI	419-432
<i>Komilov Avazbek Bokijonovich</i> QONUN BUZILISHI, UNING KELIB CHIQISH SABABLARI VA BUNGA IMKONIYAT YARATIB BERAYOTGAN SHART-SHAROITLARNI BARTARAF ETISH TO'G'RISIDAGI PROKUROR TAQDIMNOMASINING MAZMUNI VA UNGA QO'YILGAN TALABLAR	433-441
13.00.00 – PEDAGOGIKA FANLARI	
<i>Gayupova Saodat Xamidovna</i> INDIVIDUAL YONDASHUV ASOSIDA ZAMONAVIY TALABA SHAXSINI SHAKLLANTIRISH MASALALARI	442-446
<i>Akimova Jumaxan, Isakova Malika</i> FIZIKA VA ASTRONOMIYANI O'QITISHDA STEAM TA'LIM TIZIMINING AHAMIYATI ...	447-452
<i>Абдуллаева Мавжуда Эргашевна</i> СОЦИАЛЬНО-ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ ПОДХОДЫ В ПРОФИЛАКТИКЕ РАСПРОСТРАНЕННЫХ ДЕТСКИХ ЗАБОЛЕВАНИЙ: МЕТОДИКА ПРИМЕНЕНИЯ ПРОГНОСТИЧЕСКИХ КАРТ	453-460
<i>Mirkasimova Zilola Alisherovna</i> MULTIMEDIA – MAKTABGACHA YOSHDAGI BOLALARDA BILINGVAL KOMPETENSIYANI SHAKLLANTIRISHNING SAMARALI VOSITASI SIFATIDA	461-464

<i>Xidirova Durдона Muxtorovna</i> SINERGETIK TA'LIM VA O'QUVCHI-QIZLARNI IJTIMOIIY-MADANIY MUNOSABATLARGA TAYYORLASHNING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI	465-469
<i>Yazdonov Ulug'bek, Rashidova Madina</i> YOSHLARDA KASBIY BILIM VA KO'NIKMANI SHAKLLANTIRISHGA QARATILGAN ZAMONAVIIY KONSEPSIYALARDA ILGARI SURILAYOTGAN TA'LIMOTLAR	470-479
<i>Elmuratova Zamira</i> INTERACTIVE METHOD IN TEACHING ENGLISH	480-484
<i>Karimova Nilufar Ummatqul qizi</i> SOFT SKILLS IN FOREIGN LANGUAGE CLASSES: BASES OF IMPROVEMENT OF STUDENTS' INTERPERSONAL AND COGNITIVE SKILLS	485-490
<i>Adilov Shodiyor</i> MUHANDISLIK GRAFIKASI VA DIZAYN FANLARINI INTEGRATSIYALASHDA "G'OYALARNING LOYIHALA" USULI	491-496
<i>Давыдова Руфина Артуровна</i> ПОНЯТИЕ «ДУХОВНЫЙ ГУМАНИЗМ» КАК ОСНОВОПОЛАГАЮЩЕЕ КАЧЕСТВО ГУМАННОГО ПЕДАГОГА	497-500
<i>Abdurazzaxov Abdurasul</i> SPORT-SOQ'LOMLASHTIRISH TURIZMI ASOSIDA TALABALARNING JISMONIY SIFATLARINI RIVOJLANTIRISH METODIKASI	501-506
<i>Ergashev Tolif</i> O'QUVCHILARNING KARTOGRAFIK BILIMLARINI RIVOJLANTIRISHDA MATEMATIKA VA GEOGRAFIYA FANLARI INTEGRATSIYASINI TA'MINLASH	507-515
<i>Gaziev Baxromjon</i> CHAVANDOZLARNING JISMONIY VA TEXNIK-TAKTIK HARAKATLARINI RIVOJLANTIRISH MASALALARI	516-523
<i>Madaminova Mavjuda Erkinovna</i> TALABALARNING TEXNIK IJODKORLIGINI RIVOJLANTIRISHNING NAZARIY ASOSLARI	524-529
<i>Kamalova Dilnavoz, Sattorova Aziza</i> FIZIKAVIIY MAYATNIK ORQALI OG'IRLIK KUCHI TEZLANISHINI ANIQLASHDA TALABALARNING KASBIY KOMPETENTLIGINI RIVOJLANTIRISH METODIKASI	530-535
<i>Sobirova Saida Otabekovna</i> KASBGA YO'NALTIRISHNING ZAMONAVIIY MODELLARI	536-542
<i>Haqberdiyev Baxtiyor, Sotiboldiyev Amiriddin, Abdumutalibov Oyatillo</i> MUHANDISLIK GRAFIKASI VA TASVIRIIY SAN'AT, ARHITEKTURA VA DIZAYN (TEXNIK VA SAN'AT) FANLARINI O'ZARO INTEGRATSIYALASH	543-546

07.00.00-TARIX FANLARI – HISTORICAL SCIENCES**Received:** 16 May 2025**Accepted:** 1 June 2025**Published:** 15 June 2025*Article / Original Paper***MAIN ASPECTS OF THE ECONOMIC DEVELOPMENT OF REUNIFIED GERMANY****Umarov Sardor Yakubovich**

Samarkand State University named after Sharof Rashidov

Doctor of Philosophy in Historical Sciences, Associate Professor

E-mail: sardor.umarov.2013@mail.ru

Abstract. The article analyzes the economic changes in the reunified German state after reunification, the country's import and export indicators, and the positive and negative consequences of reunification based on archival sources.

Keywords: Germany, economic changes, mark stabilization, import growth, global financial crisis, G. Kohl.

QAYTA BIRLASHGAN GERMANIYA IQTISODIYOTI RIVOJLANISHINING ASOSIY JIHATLARI**Umarov Sardor Yakubovich**

Sharof Rashidov nomidagi Samarqand davlat universiteti

tarix fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent

Annotatsiya. Maqolada qayta birlashgan Germaniya davlatining birlashganidan so'ng iqtisodiy o'zgarishlar, mamlakatning import va eksport ko'rsatgichlari hamda birlashuvning ijobiy oqibatlari bilan birga salbiy oqibatlari arxiv manbalari asosida tahlil qilingan.

Kalit so'zlar: Germaniya, iqtisodiy o'zgarishlar, marka barqarorlashuvi, import o'sishi, jahon moliyaviy inqirozi, G.Kol.

DOI: <https://doi.org/10.47390/SPR1342V5I6Y2025N01>

Kirish. Qayta birlashgan Germaniyaning iqtisodiy rivojlanishi o'zining mashhur barqarorligini yo'qota boshladi. Birlashgandan so'ng darhol mamlakatdagi va chet eldagi ko'plab mutaxassislar iqtisodiyotning keskin va uzoq muddatli tiklanishiga umid qilishdi. Biroq kutilgan iqtisodiy yuksalish o'rniga Germaniya 1992-yil oxiri va 1993-yilning birinchi yarmida chuqur iqtisodiy inqirozga uchradi. Yangi yerlarning hisobiga Germaniyada import oshib bordi, asosiy mablag'larning mamlakat sharqiy yerlarini tiklashga va u yerdagi ichki ehtiyojni qoplash uchun importni oshirishga berilgani hisobiga eksport kamayib bordi. Iqtisodiyotdagi bu holat 1993-yil oxiriga qadar davom etdi. 1994-yilga kelib jahonda va Germaniyada iqtisodiy o'sish jarayonlari sodir bo'ldi.

Tadqiqot metodologiyasi. Maqola umum qabul qilingan tarixiy metodlar –tarixiylik, ilmiylik, qiyosiy-mantiqiy tahlil, ketma-ketlik, xolislik tamoyillari asosida yoritilgan

Muhokama va natijalar. Germaniyaning qayta birlashishi uning iqtisodiy qudratining miqdoriy o'sishiga sabab bo'lib, 1991-yilgi GATT (GATT — General Agreement on Tariffs and Trade — bu mamlakatlar o'rtasidagi savdo to'siqlarini kamaytirish maqsadida 1947-yilda tuzilgan xalqaro shartnomadir. 1995-yilda GATT o'rnini Jahon savdo tashkiloti (JST) egalladi. JST GATT funksiyalarini o'z zimmasiga oldi va savdo masalalarini kengroq qamrab olish uchun ularni kengaytirdi) ning dastlabki hisob-kitoblarida Germaniya yana eng yirik eksportchi davlat ekanligi ta'kidlandi. Shu bilan birga bu vaqtda Germaniya asosiy importyor davlatga ham aylandi. Germaniyaning eksportdagi mustahkam o'rni ko'p jihatdan 1990-yilda nemis markasining AQSh dollariga nisbatan qimmatlashgani (+16,5%) bog'liq edi [2]. GATT hisob-kitoblariga ko'ra 1990-yilda Germaniya tovarlari eksporti 421 mlrd. AQSh dollari: jahon eksportidagi foiz ulushi 12,1 %ni, Germaniya importi 356 mlrd. AQSh dollari: jahon importidagi ulushi 9,9 % ni tashkil qildi [2]. Bu esa qayta birlashgan Germaniyaga jahon savdosida AQShdan keyin ikkinchi, shuningdek, Yevropaning eng yirik bozoriga aylanishga imkon berdi. Shu bilan birga bu vaqtda sharqiy yerlardagi 1990-yilgi ko'rsatgichlarga qaraydigan bo'lsak, Sharqiy Germaniyaning eksporti 1990-yilda 7,4 % ga, importi esa 44,5 % ga qisqardi [2]. Bu birinchi navbatda konvertatsiya qilingan valyutaga o'tish va Sharqiy Yevropada O'zaro iqtisodiy Yordam Kengashi (O'YK) savdosining qulashi bilan bog'liq edi. AQSh bilan savdoda marka 16% ga sezilarli darajada oshishiga qaramay, G'arbiy Germaniyaning AQShdan importi 3,4 % ga kamaydi, eksporti esa 0,5 % ga o'sdi. Ushbu rivojlanish asosan narxga bog'liq bo'lib, dollarning qadrsizlanishi Germaniya importining arzonlashishiga va eksport narxlarining oshishiga olib keldi. G'arbiy Germaniyaning hamkor davlatlari bilan importi ham sezilarli darajada 18% ga o'sdi. Bu mamlakatlarga eksport esa 6,3 ga qisqardi. Bu asosan mavjud xorijiy valyuta taqchilligi tufayli sodir bo'ldi [2].

1991-yil yanvar va fevral oyidagi birlashgan Germaniyaning daromadlariga qaraydigan bo'lsak, 1981-yildan beri birinchi marta joriy hisobning pasayishi kuzatildi (yanvarda 2,1 mlrd DM, fevralda 1,6 mlrd. DM.) [3:2]. Bu jarayonda quyidagi alohida omillarni hisobga olish kerak. Xususan, 1991-yil fevral oyida Fors ko'rfazi urushi munosabati bilan federal hukumat tomonidan urush xarajatlarining oshirilishi, jahonda ham iqtisodiy ko'rsatgichlarning pasayishi. Jumladan Yaponiyada ham YaIM sezilarli darajada pasaydi. 1989-yilda Yaponiyaning YaIM 57,2 mlrd. AQSh dollari bo'lgan bo'lsa, 1990-yilda 35,8 mlrd. AQSh dollarini tashkil etdi. AQShda ham joriy operatsiyalar taqchilligi sezilarli darajada kamaydi. 1989-yilda 110 mlrd. AQSh dollaridan 1990-yilda 99,3 mlrd. AQSh dollariga kamaydi [1:2]. Birlashuvdan keyingi, 1991-yildagi birinchi eksport va import ko'rsatkichlari ham Yaponiyadan Germaniya importining kuchli o'sishi (24,6 % ga) ni va Germaniyaning Yaponiya bilan savdosida nemis eksportining pasayishi (18% ga) ni ko'rsatdi [3:3]. Biroq bu davrda AQSh bilan savdoda, Dm sezilarli darajada oshishiga qaramay G'arbiy Germaniyaning AQShdan importi 3,4 % ga kamaydi. AQShga eksport bir oz 0,5 % ga oshdi. Ushbu o'sish qisman narx ta'siriga bog'liq bo'lishi mumkin, chunki dollarning devalvatsiyasi Germaniya importi narxining pasayishiga va eksporti narxining oshishiga olib keldi.

XX asrning 90-yillarning boshida Sharqiy Yevropa va rivojlanayotgan mamlakatlar qatorida G'arbdagi yetakchi mamlakatlar ham moliyaviy muammolarga duch keldi. Germaniya iqtisodiyoti ham og'ir ahvolda edi. Moliyaviy muammolarning ortib borishi yuqori tejashni talab qildi. Shu boisdan ham Germaniya joriy YaIMning kamayishi Germaniyadan sof kapital eksportining qisqarishiga olib keldi. Umuman olganda, Germaniya Federativ Respublikasidan

sof kapital eksporti 1990-yilda sezilarli darajada kamaydi (1990-yilda 90 mlrd. DM, 1989-yilda 128 mlrd. DM) [1:4]. Sobiq GDRni qayta tiklashning yuqori xarajatlari sof kapitalni chetga chiqarishni kamayishiga sabab bo'ldi.

Germaniyaning joriy hisob profitsitning kamayishi, 1990-yil 1-iyuldan boshlab sharqiy yerlarning kuchli talabi bilan bog'liq bo'lmagan holda asosan, importning keskin o'sishi bilan bog'liq edi. Sharqiy yerlarning qo'shilishi natijasida iqtisodiy ahvol va daromadning ko'payishi bilan birga kelib chiqqan "ichki talab" ham Germaniya Federativ Respublikasiga xorijiy yetkazib berishning ko'payishiga olib keldi. Ayirboshlashda markaning barqarorlashuvi importning yuqori o'sishini yanada kuchaytirdi.

Germaniya importining kuchli sur'atda ko'payishi G'arbiy Yevropaning sanoatlashgan mamlakatlariga foyda keltirdi. G'arbiy Germaniyaning Yevropa Ittifoqi hududidan importi 1990-yilda 10,8 % ga, O'YK hududi mamlakatlaridan 9,6% ga tezlik bilan o'sdi. Ayrim mamlakatlar misolida qaraydigan bo'lsak, Ispaniya bilan 23,5 % ga, Italiya bilan 14,7 % ga, Belgiya bilan 13 % ga oshdi. Eksport esa bu vaqtda bor yo'g'i 1,5 % ga o'sdi. G'arbiy Germaniya eksporti ko'p yillar davomida birinchi marta Yevropa mamlakatlariga bir oz pasaydi: Yevropa mamlakatlariga nisbatan 0,7 % ga, O'YK mamlakatlariga nisbatan 0,1 % ga [4:2]. Import 1991-yilda o'sishda davom etdi. 1991-yilning birinchi uch oyida import qiymati 430,4 mlrd.DM va eksport qiymati 438,7 mlrd. DM ni tashkil etdi. O'tgan yilning shu davriga nisbatan import 16% ga oshdi, eksport esa 3,6 foizga kamaydi [5:3]. Germaniyaning Yevropa ittifoqi davlatlaridan importi 1991-yilning birinchi yarmida o'tgan yilning shu davriga nisbatan 23,7 % ga o'sdi. Bu barcha sanoatlashgan G'arb mamlakatlari importining 50 % dan ortig'ini tashkil qildi. Xuddi shu davrda import Ispaniya bilan 43,5 % (umumiy nemis importidagi ulushi 2,7 %) ga, Daniya bilan 31,3 % (ulushi 2 %) ga, Fransiya bilan 28,2 % (ulushi 12,5 %) ga, Belgiya va Lyuksemburg bilan 27,1 % (ulushi 7,9 %) ga va Niderlandiya bilan 7,9 % ga oshdi. AQSh va Yaponiyadan import ham bu davrda mos ravishda 10,8 % (ulushi 6,7 %) va 23,3 % (ulushi 6,1%) ga o'sdi [6:3].

Germaniya YaIMning kamayishining bir necha sabablari bor edi. 1990-yilda jahon iqtisodiyotining, xususan, AQSh va ayrim Yevropa davlatlarida sekinlashuvi, muhim jahon savdo mamlakatlari o'rtasidagi iqtisodiy tendensiyalarning kuchli farqlanishi hamda Germaniya va Yaponiyada davom etayotgan iqtisodiy qiyinchiliklar edi.

1991-yilning birinchi yetti oyida joriy operatsiyalar hisobi mamlakatda 25,9 mlrd. DM taqchillikni ham ko'rsatdi [7:1]. Kamomad Federal hukumatning yil boshida Fors ko'rfazi urushi xarajatlariga qo'shgan hissasi, Germaniyaning YI byudjetiga qo'shgan ulushi va Sovet Ittifoqiga va qo'shinlarni olib chiqish uchun to'langan yordamni ham o'z ichiga oladi. Bundan tashqari, Germaniya Federativ Respublikasi va boshqa ko'pgina G'arb sanoati rivojlangan mamlakatlar, shuningdek, Markaziy va Sharqiy Yevropa mamlakatlari o'rtasidagi kuchli iqtisodiy tafovutni hisobga olish kerak, bu esa eksportning sezilarli darajada zaiflashishiga olib keldi. Importga nisbatan Germaniya eksporti 1991-yilning birinchi yarmida oldingi yilga nisbatan 5,3% ga kamaydi. Bu ham joriy hisob balansining yomonlashishiga ta'sir etdi [6:4].

G'arbdagi yetakchi mamlakatlar iqtisodiy inqirozining eng yuqori nuqtasi 1993-yilga to'g'ri keldi, unda YaIM o'sishi 1,1% ni tashkil etdi. Mashinasozlikning yetakchi tarmoqlarida ishlab chiqarishning pasayishi 20-25% ni tashkil etdi. Ishsizlikning turg'un o'sishi boshlandi, u 1991-yilda 5,5% ni, 1993-yilga kelib esa 8,9% ni tashkil etdi. Bunday jiddiy iqtisodiy inqiroz sabablari qisman birlashish muammolari bilan bog'liq edi. Sharqiy Germaniya iqtisodiyotini

yangilash dasturlarini amalga oshirish G'arbiy Germaniya iqtisodiyoti barqarorligi poydevori bo'lgan moliyaviy tizimning zo'riqishiga sabab bo'ldi. Byudjet muvozanati izdan chiqqan edi. Bu holat keyinchalik ham, butun 90-yillar davomida ham saqlanib qoldi. Davlat qarzlari o'sib bordi, inflyatsiya belgilari paydo bo'la boshladi. Hukumat soliqlarni va banklardagi foiz ko'rsatkichlarini oshirishga majbur bo'ldi. Ammo bu tadbirlar moliyaviy yo'qotishlarni kam miqdorda qoplab, ishbilarmonlik faoliyatini pasaytirdi va ishlab chiqarishning qisqarishini yanada chuqurlashtirdi.

1993-yilgi iqtisodiy inqiroz Germaniya ishlab chiqarish va bandlikning umumiy pasayishiga, Germaniya iqtisodiyotining ayrim tarmoqlarida chuqur tarkibiy inqirozga olib keldi. Ayniqsa, ishlab chiqarish sanoati, qurilish, kemasozlik, sarmoyaviy va tashqi savdo faoliyatiga kuchli ta'sir ko'rsatdi. Bu davrda davlat moliyaviy inqirozi yanada kuchaydi.

Natijada 1993-yilda Sharqiy Germaniya iqtisodiyoti misli ko'rilmagan tanazzulga yuz tutdi. Chuqur tarkibiy inqiroz yangi federal yerlar iqtisodiyotining butun tarmoqlarini qulashiga olib keldi. Nima uchun bu sodir bo'ldi? Bu yerda oddiy va o'ziga xos javob yo'q. Ko'pgina nemis siyosatchilari va tahlilchilarining fikricha, eng oson yo'li 1993-yildagi iqtisodiy inqirozni GDR sotsialistik iqtisodiyotini Germaniya Federativ Respublikasining bozor iqtisodiyotiga aylantirish jarayonining obyektiv qiyinchiliklari bilan bog'lashdir.

1994-yilda iqtisodiy ahvolning jonlanishi ko'zga tashlandi. YaIMning o'sishi 2,8%ni tashkil etdi. Ammo 1995-1996-yillardayoq yangi inqiroz boshlandi. Ishlab chiqarishning keskin pasayishi ro'y bermagan bo'lsa-da, barcha makroiqtisodiy ko'rsatkichlar tizimda jiddiy nomutanosibliklar saqlanib qolganidan darak berardi. 1997-yilga kelib ishsizlar iqtisodiyotdagi faol aholining 11,3%ini tashkil etdi. O'n yillik boshida YaIM 40%ini tashkil etgan davlat qarzlari ham muntazam o'sib bordi va 1996-yilga kelib YaIMning 60%dan oshib ketdi. YaIM o'sishi bilan birga yuz bergan 1997-yildagi inqirozni yengib o'tish asosan eksportning oshishiga bog'liq edi. Bunday sharoitda hukumat o'z siyosatiga tuzatishlar kiritishi kerak edi. Asosiy shior har tomonlama iqtisod qilish bo'lib qoldi. G.Kol hukumati umumiy ish haqining yarmidan ko'proq darajasigacha soliqlarni oshirishga, davlat xarajatlarini, jumladan sharqiy yerlarni iqtisodiy qo'llab-quvvatlash uchun ajratilgan xarajatlarni keskin kamaytirishga majbur bo'ldi. "Mehnatga ko'maklashish to'g'risidagi qonun"ga muvofiq (1996-y) malaka oshirish, qayta tayyorlash uchun mablag'lar, va ishsizlik nafaqasi ancha qisqartirilgan edi. Sog'liqni saqlash va nafaqa uchun to'lov xarajatlari kamaytirildi. Bunday choralarning qo'llanilishi hukumat obro'sining tezda tushib ketishiga sabab bo'ldi.

Xulosa. Birlashgan Germaniya bugungi kunda Yevropa Ittifoqining asosiy iqtisodiy va siyosiy arbobi bo'lib, yalpi ichki mahsulot, eksport va import hajmi bo'yicha qo'shnilarini ortda qoldiradi, bu uning iqtisodiyotining ochiqlik darajasini va jahon iqtisodiy munosabatlariga qo'shilish darajasini aks ettiradi.

Adabiyotlar/Литература/References:

1. Bundesarchiv, Koblenz (Hauptdienststelle) B 102/397800, Internationale Diskussion über Globale Ersparnislucke Zinssenkung und Reduzierung von Haushaltsungleichgewichten.
2. Bundesarchiv, Koblenz (Hauptdienststelle) B 102/397800, Interview des BH Mölleman am 25. April 1991 in Pressclub mit der US-Zeitung "USA-Today".
3. Bundesarchiv, Koblenz (Hauptdienststelle) B 102/397800, Leistungsbilanzentwicklung (nur reaktiv).
4. Bundesarchiv, Koblenz (Hauptdienststelle) B 102/397800, Leistungsbilanzentwicklung in Deutschland und Perspektiven.

5. Bundesarchiv, Koblenz (Hauptdienststelle) B 102/397800, Leistungsbilanzentwicklung und Perspektiven (oktober 1991).
6. Bundesarchiv, Koblenz (Hauptdienststelle) B 102/397800, Leistungsbilanzentwicklung und Perspektiven (1991).
7. Bundesarchiv, Koblenz (Hauptdienststelle) B 102/397800, Leistungsbilanzentwicklung und Perspektiven.

SCIENCEPROBLEMS.UZ

IJTIMOYIY-GUMANITAR FANLARNING DOLZARB MUAMMOLARI

№ 6 (5) – 2025

АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО- ГУМАНИТАРНЫХ НАУК

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

“Ijtimoiy-gumanitar fanlarning dolzarb muammolari” elektron jurnali 2020-yil 6-avgust kuni 1368-sonli guvohnoma bilan davlat ro'yxatiga olingan.

Muassis: “SCIENCEPROBLEMS TEAM”
mas'uliyati cheklangan jamiyati

Tahririyat manzili:

100070. Toshkent shahri, Yakkasaroy tumani, Kichik Beshyog'och ko'chasi, 70/10-uy. Elektron manzil:

scienceproblems.uz@gmail.com

Bog'lanish uchun telefon:

(99) 602-09-84 (telegram).